Torsdag 17 september 2020

P9_TA(2020)0234

Fallet Denis Mukwege i Demokratiska republiken Kongo

Europaparlamentets resolution av den 17 september 2020 om fallet Denis Mukwege i Demokratiska republiken Kongo (2020/2783(RSP))

(2021/C 385/15)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Demokratiska republiken Kongo, särskilt resolutionen av den 18 januari 2018 ([1]),

— med beaktande av uttalandet av den 20 maj 2020 av vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik på EU:s vägnar om säkerhetsläget i Ituri,

— med beaktande av rådets slutsatser av den 9 december 2019 om Demokratiska republiken Kongo,

— med beaktande av resolutionerna från FN:s säkerhetsråd, särskilt resolution 2528 av den 25 juni 2020 om situationen i Demokratiska republiken Kongo och resolution 2463 av den 29 mars 2019 om förlängning av mandatet för FN:s stabiliseringsuppdrag i Demokratiska republiken Kongo (Monusco),

— med beaktande av de åtgärder som anges i FN:s säkerhetsråds resolution 2528, varigenom en rad sanktioner såsom ett vapenembargo mot väpnade grupper i Demokratiska republiken Kongo, ett reseförbud för personer och en frysning av tillgångar för personer och enheter som angetts av sanktionskommittén förlängdes till juli 2021,

— med beaktande av FN:s rapport från augusti 2010 om den kartläggning som dokumenterar de allvarligaste brotten mot de mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt som begåtts på Demokratiska republiken Kongos territorium mellan mars 1993 och juni 2003,

— med beaktande av att Denis Mukwege tilldelades Europaparlamentets Sacharovpris för tankefrihet 2014,

— med beaktande av att Denis Mukwege tilldelades Nobels fredspris 2018,

— med beaktande av uttalandet av Michelle Bachelet, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, av den 28 augusti 2020,

— med beaktande av det gemensamma uttalandet av vice ordföranden/den höga representanten, Josep Borrell, och FN:s särskilda representant för frågor om sexuellt våld i konflikter, Pramila Patten, av den 18 juni 2020 om den internationella dagen för eliminering av sexuellt våld i konflikter,

— med beaktande av EU:s riktlinjer om människorättsförsvarare,

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/821 av den 17 maj 2017 om fastställande av skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan för unionsimportörer av tenn, tantal och volfram, malmer av dessa metaller, samt guld med ursprung i konfliktdrabbade områden och högriskområden ([2]),

— med beaktande av partnerskapsavtalet mellan medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan (Cotonouavtalet),

([1]) EUT C 458, 19.12.2018, s. 52.
([2]) EUT L 130, 19.5.2017, s. 1.

— med beaktande av den afrikanska stadgan om mänskliga rättigheter och folkens rättigheter som antogs den 27 juni 1981 och trädde i kraft den 21 oktober 1986,

— med beaktande av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, som antogs enhälligt den 31 oktober 2000,

— med beaktande av Demokratiska republiken Kongos konstitution, som antogs den 18 februari 2006,

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

— med beaktande av FN-stadgan,

— med beaktande av artiklarna 144.5 och 132.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Demokratiska republiken Kongo är fortfarande utsatt för våld, attacker, mord och utbredda brott mot de mänskliga rättigheterna som begås av inhemska och utländska väpnade grupper, särskilt i östra delen av landet. Dessa attacker har mångdubblats under de senaste veckorna, särskilt vid gränsen mellan Ituri och Norra Kivu.

B. Denis Mukwege är en välkänd gynekolog från Demokratiska republiken Kongo som har vigt större delen av sitt liv åt att få ett slut på användningen av sexuellt våld som ett vapen i krig och väpnade konflikter. Mukwege grundade 1999 Panzi-sjukhuset i Bukavu för att behandla offer för sexuellt och könsrelaterat våld i östra Demokratiska republiken Kongo. Nästan 55 000 överlevare har behandlats vid Panzi-sjukhuset från den dag det grundades fram till augusti 2018.

C. Mukwege har länge varit en uttalad försvarare av de mänskliga rättigheterna och förespråkat behovet av ansvarsskyldighet och genomförandet av rekommendationerna i FN:s rapport om de mänskliga rättigheterna som kartlägger kränkningar i regionen mellan 1993 och 2003. Mukwege undkom med nöd och näppe ett mordförsök i oktober 2012, när beväpnade män i civila kläder attackerade hans hem i Bukavu och hans livvakt miste livet.

D. Mukwege har mottagit allvarliga och ihållande hot, inbegripet dödshot mot honom själv, hans familj och vårdpersonalen vid Panzi-sjukhuset. Antalet hot har ökat under de senaste månaderna till följd av Mukweges upprepade uppmaningar i juli 2020 om att få ett slut på straffriheten för förövarna bakom sexualbrotten och massakrerna i Kipupu, Sange och provinsen Ituri.

E. Mukwege tilldelades Nobels fredspris 2018 och Europaparlamentets Sacharovpris för tankefrihet 2014 för att ha vigt sitt liv åt att ge vård till offer för sexuellt våld i Demokratiska republiken Kongo. Som mottagare av Sacharovpriset har Mukwege rätt till Europaparlamentets fulla stöd. Mukwege har genom sina insatser och internationella erkännanden blivit en framstående offentlig person och en internationell symbol och förtjänar särskilt skydd mot hot.

F. I augusti 2020 fördömde Demokratiska republiken Kongos president, Félix Tshisekedi, dödshoten och lovade att vidta åtgärder för att garantera Mukweges säkerhet.

G. Mukwege och Panzi-sjukhuset har fått säkerhetsskydd från FN genom Monusco. Detta skydd drogs tillbaka i maj 2020 men återinfördes den 9 september 2020 efter protester från omvärlden avseende Mukweges säkerhet, bland annat uppmaningar från Europaparlamentet. Mukweges långsiktiga skydd är fortfarande oklart och måste säkerställas.

H. Demonstranter har gått ut på gatorna i Kinshasa, Demokratiska republiken Kongos huvudstad, för att uttrycka sitt stöd för Denis Mukwege och kräva att han skyddas.

I. Den 12 mars 2017 avrättade beväpnade män två FN-utredare – svensken Zaida Catalán och amerikanen Michael Sharp – när de dokumenterade brott mot de mänskliga rättigheterna i centrala Kasairegionen i Demokratiska republiken Kongo.

Torsdag 17 september 2020

J. Den 22 juli 2020 blev flera människorättsförsvarare och medlemmar i medborgarrörelsen Lutte pour le Changement (Lucha) godtyckligt frihetsberövade i Kalede (Södra Kivu) för att ha fördömt stölden av den gatubelysning som installerats för att förbättra säkerheten. Människorättsförsvararen och Lucha-medlemmen Lucien Byamungu Munganga frihetsberövades godtyckligt i Kalehe när han demonstrerade fredligt för deras frisläppande, och sitter för närvarande i häkte i centralfängelset i Kalehe. Det har uttryckts oro för människorättsförsvararen Josué Aruna, som är baserad i Bukavu och är provinsordförande för Société Civile Environnementale et Agro-Rurale du Congo.

K. Demokratiska republiken Kongo har varit signatär av Maputoprotokollet sedan mars 2018.

L. Den 3 september 2020 dömdes tjugo soldater och poliser från Demokratiska republiken Kongo till fängelse i mellan fem och tjugo år för våldtäkt i östra delen av Demokratiska republiken Kongo.

M. Myndigheterna i Demokratiska republiken Kongo har uppmanats av Europaparlamentet den 12 augusti 2020, av vice ordföranden/den höga representanten den 20 augusti 2020, av kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter den 28 augusti 2020 och av ett antal nationella och internationella institutioner och organisationer vid flera tillfällen att genomföra brottsutredningar av de pågående hoten mot Mukwege och att återinföra skyddet från FN:s fredsbevarande styrkor.

N. Förenta nationerna har uttryckt sitt åtagande att fortsätta utbilda Demokratiska republiken Kongos motparter för att möjliggöra en stabil och långsiktig säkerhetslösning.

1. Europaparlamentet är djupt oroat över den allvarliga fara som Mukwege befinner sig i. Parlamentet fördömer hoten mot hans liv och hoten mot hans familj och personal. Parlamentet uttrycker sin fulla solidaritet med och stöd till Mukwege.

2. Europaparlamentet lovordar Mukwege för hans mod och hans livslånga engagemang för att bekämpa användningen av sexuellt våld som ett vapen i krig och väpnade konflikter. Parlamentet betonar betydelsen av Mukweges offentliga ståndpunkt, som han har vidhållit under flera årtionden, när det gäller att fördöma de brott och kränkningar mot de mänskliga rättigheterna som begås i Demokratiska republiken Kongo.

3. Europaparlamentet välkomnar FN:s beslut att återinföra Monuscos säkerhetsskydd för Mukwege, Parlamentet upprepar att hans personliga skydd är av största vikt och brådskande. Parlamentet uppmanar med kraft FN att säkerställa att han har ett stabilt och varaktigt skydd, särskilt mot bakgrund av de allvarliga hoten mot hans liv.

4. Europaparlamentet uppmanar med kraft Demokratiska republiken Kongos regering att, såsom utlovats av president Félix Tshisekedi, utan dröjsmål genomföra en omfattande utredning av de hot som gjorts via sociala medier, telefonsamtal och direkta meddelanden och som riktats mot inte bara Mukwege, utan även hans familj och personalen på Panzi-sjukhuset.

5. Europaparlamentet betonar att Sacharovpriset för tankefrihet inte bara är en utmärkelse utan ett åtagande från Europaparlamentets ledamöters sida att främja mänskliga rättigheter tillsammans med Sacharovpristagarna och att göra allt de kan för att säkerställa att pristagaren fritt och säkert kan fortsätta försvara de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

6. Europaparlamentet välkomnar Mukweges uttalade engagemang för det arbete som utfördes i samband med FN:s rapport från 2010 om kartläggningen. Parlamentet fördömer att det internationella samfundet inte gjort några framsteg när det gäller genomförandet av dess rekommendationer. Parlamentet uppmanar myndigheterna i Demokratiska republiken Kongo att öka insatserna för att förhindra ytterligare brott mot de mänskliga rättigheterna i östra Demokratiska republiken Kongo och att vidta åtgärder för att inrätta mekanismer som säkerställer att offren för framtida konflikter har rätt till rättslig prövning och ersättning.

7. Europaparlamentet stöder därför förslagen att inrätta specialiserade blandade domstolsavdelningar vid domstolarna i Demokratiska republiken Kongo för att göra det möjligt för landets domstolsväsen och det internationella samfundet att samarbeta och lagföra brott mot de mänskliga rättigheterna.

8. Europaparlamentet uppmanar med kraft Demokratiska republiken Kongos regering att se över det arbete som dess tidigare sannings- och försoningskommission genomfört. Parlamentet stöder till fullo president Tshisekedis begäran till regeringen att inrätta en rättslig övergångsmekanism som skulle döma de allvarligaste brotten, och hoppas innerligt att ministerrådet antar de två förslagen till dekret, som har diskuterats i flera månader, i tid.

9. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna i FN:s säkerhetsråd att efterlysa inrättandet av en internationell brottmålsdomstol som skulle driva de dokumenterade fall av brott mot de mänskliga rättigheterna som ägde rum före 2002.

10. Europaparlamentet fördömer skarpt de godtyckliga gripandena av Lucien Byamungu Munganga och andra Lucha-medlemmar och begär att de ovillkorligen och omedelbart friges. Parlamentet understryker vikten av att skydda människorättsförsvarare som Josué Aruna.

11. Europaparlamentet anser att det är ett positivt steg i rätt riktning att soldater som gjort sig skyldiga till våldtäkt i den östra delen av Demokratiska republiken Kongo dömdes den 3 september 2020. Parlamentet anser att man måste intensifiera kampen mot milisers och väpnade styrkors straffrihet i landet för att säkerställa fred och säkerhet för de berörda befolkningarna.

12. Europaparlamentet lovordar alla människorättsförsvarare i Demokratiska republiken Kongo som fortfarande utför sitt arbete trots de utmaningar de ställs inför och välkomnar att flera nationella och internationella organisationer öppet fördömt händelserna.

13. Europaparlamentet uppmanar vice ordföranden/den höga representanten, EU:s delegation till och EU-uppdragen i Demokratiska republiken Kongo att öka sitt synliga stöd till riskutsatta människorättsförsvarare i landet och att använda alla tillgängliga medel (dvs. politiska, diplomatiska och finansiella) som en skyddsåtgärd för att ge erkännande till deras människorättsarbete och erkänna deras viktiga roll som människorättsförsvarare i kampen för stabilitet och fred i regionen.

14. Europaparlamentet uppmanar EU att fortsätta sanktionerna mot de som begått våldshandlingar och brott mot de mänskliga rättigheterna i Demokratiska republiken Kongo och begär att dessa utvidgas till att omfatta de förövare som anges i FN:s rapport om kartläggningen.

15. Europaparlamentet fördömer användningen av sexuellt våld mot kvinnor i konflikter och uppmanar det internationella samfundet att påskynda sina insatser för att utrota gisslet med sexuellt och könsrelaterat våld i väpnade konflikter och krig, att skydda offren, att sätta stopp för straffriheten för förövarna och att garantera tillgång till rättslig prövning, ersättning och gottgörelse för överlevare.

16. Europaparlamentet välkomnar de framsteg som gjorts genom ratificeringen av Maputoprotokollet för kvinnors rättigheter. Parlamentet understryker vikten av att detta protokoll genomförs.

17. Europaparlamentet påminner om att våldet i östra Demokratiska republiken Kongo vidmakthålls av väpnade inhemska och utländska rebellgrupper som finansieras av och konkurrerar om tillgången till mineralhandeln. Parlamentet betonar att alla företag, enskilda eller statliga aktörer eller statsrelaterade aktörer som bidrar till att sådana brott begås måste ställas inför rätta. Parlamentet välkomnar det planerade ikraftträdandet av förordningen om konfliktmineraler i EU i januari 2021, som är det första av många steg som det internationella samfundet måste ta för att ta itu med detta djupt rotade problem. Parlamentet betonar det akuta behovet av ytterligare åtgärder när det gäller obligatorisk tillbörlig aktsamhet och ansvarsfullt företagande för företag som är verksamma i konfliktområden.

18. Europaparlamentet uppmanar med kraft till gränsöverskridande samarbete i området kring de afrikanska stora sjöarna och till att grannländerna inrättar en regional strategi för att ta itu med våldet och brotten mot de mänskliga rättigheterna i Demokratiska republiken Kongo.

19. Europaparlamentet beklagar djupt att minitoppmötet i Goma har skjutits upp på obestämd tid istället för att som planerat äga rum den 13 september 2020 efter en inbjudan från Demokratiska republiken Kongo i syfte att sammankalla de fem statscheferna i området kring de afrikanska stora sjöarna för att diskutera hur man kan skapa fred i regionen. Parlamentet hoppas innerligt att detta toppmöte kan planeras om så snart som möjligt och leda till minskade spänningar mellan angränsande länder.

20. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, AVS–EU-ministerrådet och Gemensamma parlamentariska AVS-EU-församlingen, Norska Nobelkommittén, Demokratiska republiken Kongos president, premiärminister och parlament samt Afrikanska unionen och dess institutioner.